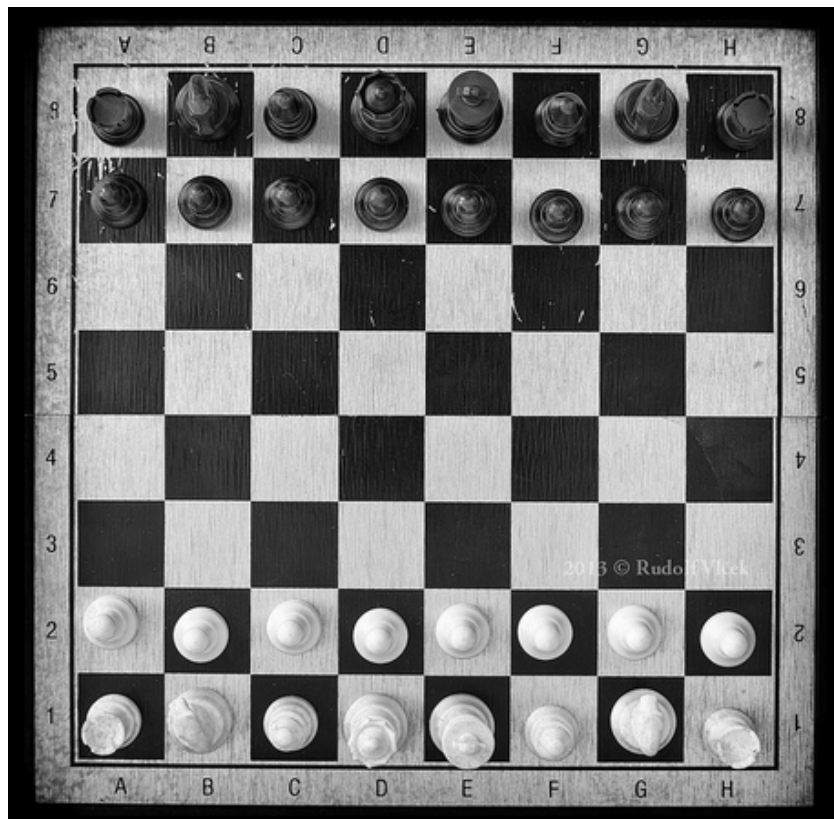

A L'ESCOLA

JUGUEM A ESCACS!

A L'ESCOLA JUGUEM A ESCACS

CURS 2013-14

ÍNDEX:

1.- PRESENTACIÓ	3
2.- MARC TEÒRIC	5
3.- ACTIVITATS I MATERIALS	8
4.- SESSIONS PROGRAMADES	9
5.- BIBLIOGRAFIA	11

1.- PRESENTACIÓ

La nostra escola té un nou projecte de centre en el que, entre altres propòsits, volem impulsar els escacs entre el nostre alumnat.

Aquest projecte s'emmarca dins del nostre Projecte Educatiu i es recull a la Programació General.

Estem engegant el projecte de la següent manera: dues mestres de l'escola estan rebent la formació per a impulsar el projecte, i aquestes mestres fan el traspàs a la resta del claustre. Estem començant a programar les primeres activitats del projecte, amb un calendari d'aplicació i un horari. Els/les alumnes de primària començaran amb el joc dels escacs dintre de l'horari escolar amb una sessió quinzenal.

Horari escacs curs 2013-2014

	<i>Dilluns</i>	<i>Dimarts</i>	<i>Dimecres</i>	<i>Dijous</i>	<i>Divendres</i>
<i>9:00 a 10:15</i>		<i>3r A i B</i>			
<i>11:30 a 12:30</i>				<i>4t A i B</i>	<i>1r A i B 2n A i B</i>
<i>15:00 a 16:30</i>		<i>5è A i B</i>			<i>6è A, B i C</i>

Se sap que la pràctica dels escacs aporta habilitats de gran valor pedagògic - millora l'atenció, la memòria, la creativitat, el càlcul mental, l'orientació espacial, les habilitats lingüístiques o la resolució dels propis problemes i la posterior presa de decisions a més a més d'oferir nombroses ocasions per a la reflexió sobre aspectes

A L'ESCOLA JUGUEM A ESCACS

matemàtics i lògics. És per aquest motiu que s'està portant a terme aquesta iniciativa en una centena d'escoles del nostre país, entre les quals una és la nostra, i es fa a partir de primer curs de primària, amb la voluntat de donar-li continuïtat en la resta de cursos.

En una partida d'escacs els jugadors constantment estan prenent decisions, sense cap ajuda externa, per tal d'aconseguir una estratègia guanyadora i així superar les dificultats que els adversaris plantegin durant les partides. Aquestes decisions requereixen de reflexió i d'anàlisi prèvies per poder trobar la millor solució en cada moment i, alhora, poder preveure les futures respostes del contrincant.

Independent de si es guanya o es perd, l'escaquista augmenta l'autoestima, ja que va constatant que milloren les seves capacitats intel·lectuals i d'autocontrol emocional. És a dir, no solament es valora guanyar o perdre, sinó també la capacitat de fer combinacions artístiques i brillants, la millora en el nivell de joc. A més, el fet de progressar, ser reconegut i valorat dins el grup contribueix a millorar l'autoestima del qui juga.

Les persones que aprenen a escollir la millor solució davant d'un problema seran més autònomes i responsables.

2.- MARC TEÒRIC

Tot jugant a escacs: OBSERVEM → PENSEM → JUGUEM

A classe, a casa, al carrer, als exàmens i en la presa de decisions:

OBSERVAREM → PENSAREM → **ACTUAREM**

Es treballen totes les competències bàsiques:

COMUNICATIVES

- Lingüística i audiovisual
- Artística i cultural

METODOLÒGIQUES

- Tractament de la informació i competència digital.
- Matemàtica.
- Aprendre a aprendre.

PERSONALS

- Autonomia i iniciativa personal.

A L'ESCOLA JUGUEM A ESCACS

CONVIURE I HABITAR AL MÒN

- Coneixement i interacció amb el món físic.
- Social i ciutadana.

Alguns dels objectius que treballarem, relacionats amb les competències bàsiques:

COMUNICATIVES	<ul style="list-style-type: none">· Desenvolupar diverses habilitats cognitives i socials.· Pensar i comunicar.· Millorar les habilitats de comunicació dels nens i l'aptitud en el reconeixement de patrons.· Aprendre a respectar el propi torn i "saber esperar".· Treballar les capacitats de concentració, atenció, càlcul mental, creativitat i imaginació, lateralitat i orientació espacial.· Millorar les habilitats lectores dels infants.
METODOLÒGIQUES	<ul style="list-style-type: none">· Aprendre el moviment de les peces i les normes bàsiques del joc dels escacs.· Incrementar les habilitats cognitives.· Millorar el rendiment acadèmic de l'alumne.· Millorar la capacitat de pensar racionalment.· Transferència del pensament escaquístic a altres àrees d'estudi.· Aprendre a resoldre problemes i prendre decisions.· Saber acceptar els propis errors i treure'n aprenentatges positius.· Exercitar diferents tipus de memòria, en especial la visual.· Afiançar relacions de causa-efecte en referència a models de solució de problemes.
PERSONALS	<ul style="list-style-type: none">· Descobrir solucions als problemes que anem trobant.· Tenir iniciativa.· Ser i actuar de manera autònoma.· Inculcar l'autoconfiança i l'autoestima.· Fomentar valors com el respecte, l'honestedat i l'empatia.
CONVIURE I HABITAR AL MÒN	<ul style="list-style-type: none">· Educar en valors.· Fomentar una activitat molt viable, econòmicament parlant.· Fomentar la integració i les relacions entre les persones.

A L'ESCOLA JUGUEM A ESCACS

· **Aspectes generals de desenvolupament integral que millorarem en els nostres alumnes:**

- LA LECTURA
- LES HABILITATS VERBALS
 - L'ORIGINALITAT
 - LA CREATIVITAT
 - L'ENRIQUIMENT CULTURAL
 - LA MADURESA INTEL·LECTUAL
 - L'AUTOESTIMA
- LES HABILITATS MATEMÀTIQUES
- LA CAPACITAT EN LA RESOLUCIÓ DE PROBLEMES
- LES HABILITATS DE PENSAMENT CRÍTIC
 - LA CONCENTRACIÓ
 - LA MEMÒRIA
 - EL RENDIMENT ACADÈMIC

· **Millorarem la capacitat lectora.**

La lectura comprensiva i jugar bé a escacs són activitats complexes i amb processos similars, com ara: observació de la paraula o frase / jugada – descodificació, integració d'aquesta informació en un context preexistent per obtenir un significat, ambdues activitats involucren la presa de desicions.

· **Millorarem la resolució de problemes.**

Hi ha analogies entre la forma de pensar reflexiva i la forma en què pensa un escaquista per resoldre els problemes que van sorgint a la partida: coneixement de la complexitat del problema (tema a tractar), definició del problema, consideració de suggeriments o hipòtesis, raonament de les conseqüències de cada hipòtesi i seleccionar hipòtesis per a la solució del problema.

· **Millorarem l'orientació en eixos de coordenades i gràfics de tota mena.**

· *Acceptar la derrota i la victòria, i reconèixer-les com a font de creixement i reflexió.*

· *Respectar el torn i ser pacients.*

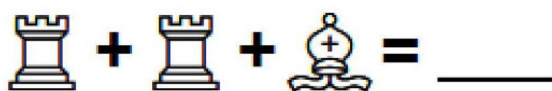
· *Fomentar l'encaixada de mans, com a eina de respecte igualitària entre rivals.*

3.- ACTIVITATS I MATERIALS

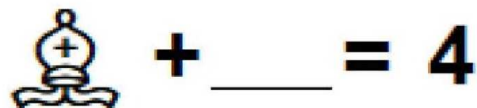
Exemples d'activitats que podem fer en altres àrees:

- Redaccions i lectures sobre temes relacionats amb els escacs.
- Operacions matemàtiques mitjançant el valor de les peces.

- Carta de presentació
 - Entrevista
- Carta d'agraïment
- Redacció de notícies
 - Lectures
- Cerca d'informació
- Confeccionar resums

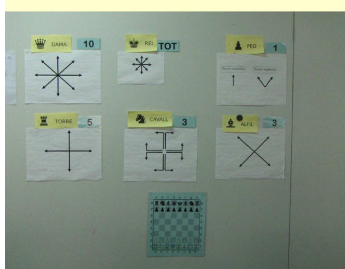

$$\text{♖} + \text{♖} + \text{♔} = \underline{\hspace{2cm}}$$

$$\text{♖} + \text{♖} + \text{♔} = 13$$

$$\text{♔} + \underline{\hspace{2cm}} = 4$$

$$\text{♔} + \text{♔} = 4$$

Materials:

- Taulers i peces.
- Tauler mural.
- Cartells de suport a l'aula.
- Rellotges d'escacs
- Pissarra digital

Pàgines web d'interès:

- <http://www.chessbase.com>
- <http://ajedrezescolar.es>
- <http://ajedu.blogspot.com/>
- <http://www.laplaza.org.ar/>
- <http://www.jaquemate.org/>
- www.escacs.cat

4.- SESSIONS PROGRAMADES

El projecte dels escacs es realitza, en aquesta primera fase d'aplicació, en sessions quinzenals on s'aprofita una classe de matemàtiques. A les primeres sessions, el mestre, juntament amb els qui ja en saben una mica, exposen la programació guiada d'aprenentatge inicial. Més endavant l'alumnat ja juga i pregunta, i els nens i nenes s'ensenyen i aprenen els uns dels altres, amb el suport i la guia dels mestres.

El desenvolupament del projecte ha de ser flexible, depenent de l'evolució dels interessos del grup classe, i de les connexions que el mestre pugui oferir, respecte a les altres àrees del currículum.

No obstant, i sobretot per les primeres sessions, hem preparat un recorregut més guiat:

SESSIÓ 1	<p>Presentació del tauler i les peces.</p> <ul style="list-style-type: none">• Activació de coneixements previs, què en sabem d'aquest joc? Qui sap jugar?• Expliquem la llegenda del tauler d'escacs. http://www.xtec.cat/~dobrador/cv_excel/llegenda.pdf Segons el nivell, el mestre llegirà la llegenda més o menys resumida segons cregui convenient. Als alumnes se'ls hi pot proporcionar el text en format paper o no.
----------	--

A L'ESCOLA JUGUEM A ESCACS

SESSIÓ 2

- Ens familiaritzem amb el tauler i els hi presentem el nom d'escaquer (tauler), l'observem i en diem tot el què veiem. (nombre de caselles, columnes, files diagonals, rectes, colors, lletres, nombres, etc.)
- Treballem les coordenades amb el tauler mural (lletra-nombre), posem peces i ells han de dir la coordenada, diem coordenada i posen la fitxa, ho podem treballar tipus joc de cronòmetre per grups, etc.
- Presentem les peces, expliquem una mica perquè estan així col·locades i les posem. Els hi mostrem a la pantalla exemples mal posats i han de veure l'error. Finalment els han de col·locar al seu tauler.

A L'ESCOLA JUGUEM A ESCACS

SESSIÓ 3	<ul style="list-style-type: none"> • Pintem el nostre propi escaquer. Els hi podem donar l'escaquer ja fet però en blanc o els més grans el poden pintar ells. Després d'haver-lo fet podem treballar figures geomètriques utilitzant les caselles. Ho podem fer utilitzant fitxes del parxís o trossets de papers de colors, es tracta de fer el màxim de figures geomètriques possibles.
SESSIÓ 4	<ul style="list-style-type: none"> • La puntuació de les peces. Els hi diem quan val cada peça en cas d'empat o no poder acabar la partida. Els hi fem calcular els punts en diferents peces i variant també el nombre de peces. (tipus problema). Els de 1r i 2n no sé si és convenient que facin aquesta activitat.
SESSIÓ 5	<ul style="list-style-type: none"> • Moviments del peó, treballem com es mou el peó. Ho expliquem i després juguen partides només amb els peons. Expliquem la promoció dels peons.
SESSIÓ 6	<ul style="list-style-type: none"> • Moviments de la torre, treballem com es mou la torre. Ho expliquem i després juguen partides només amb les torres. Podem afegir els peons.
SESSIÓ 7	<ul style="list-style-type: none"> • Moviments de l'àlfil, treballem com es mou l'àlfil. Ho expliquem i després juguen partides només amb els àlfils. Podem afegir els peons i les torres.
SESSIÓ 8	<ul style="list-style-type: none"> • Moviments del rei, treballem com es mou el rei. Ho expliquem i després juguen partides només amb el rei. Podem afegir els peons, les torres i els àlfils.
SESSIÓ 9	<ul style="list-style-type: none"> • Moviments de la reina, treballem com es mou la reina. Ho expliquem i després juguen partides només amb la reina. Podem afegir els peons, les torres, els àlfils i el rei.
SESSIÓ 10	<ul style="list-style-type: none"> • Moviments del cavall, treballem com es mou el cavall. Ho expliquem i després juguen partides només amb els cavalls. Podem afegir totes les peces i començar a jugar, sense posar atenció sobre l'escac o l'escac i mat.
SESSIÓ 11	<ul style="list-style-type: none"> • L'escac i l'escac i mat.

A partir d'aquí, cada grup pot desenvolupar diferents sessions, en funció de l'edat, els interessos, el nivell (i no només dels alumnes sino també del mestre) etc.

Podem explicar: COM COMENÇAR, COM ACABAR, L'ENROC, ELS INTERCANVIS, LES TISORES, COM APUNTAR UNA PARTIDA... I tot el seguit de possibilitats que ens ofereix el joc-

5.- BIBLIOGRAFIA

A l'aula polivalent, on guardem el material d'escacs, hi tenim els següents llibres, perquè els nens i nenes els puguin consultar:

AJEDREZ PARA NIÑOS, William T. McLeod i Ronald Mongredien, il·lustrat per Jean-Paul Colbus, versió en castellà a càrrec d' E. Sánchez y Pascual, Editorial Toray, Barcelona 1975, 11a edició 1987.

JUGA I APRÈN, Jordi Prió Burgués, Ramon Torra Bernat i Imma Farré Vilalta, Balàgium Editors, 2003.

ESCACS PER A TOTHOM (*recull de 2 volums amb solucionari i guia didàctica*), Jordi Prió Burgués, Ramon Torra Bernat i Imma Farré Vilalta, Balàgium Editors, 2010.